

ОНИЩЕНКО
Олексій Семенович –
академік НАН України,
почесний генеральний директор
НБУВ

ДОСЛІДНИК РУКОПИСНОЇ І КНИЖКОВОЇ СПАДЩИНИ ТА ОРГАНІЗАТОР НАУКИ

**До 70-річчя члена-кореспондента НАН України
Л.А. Дубровіної**

30 вересня 2020 р. виповнюється 70 років відомому українському вченому в галузі джерелознавства, книгознавства, документознавства, архівознавства, історичній бібліотечній справі, заслуженому діячу науки і техніки України (2004), лауреату премії ім. М.І. Костомарова НАН України (1997), генеральному директору Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (з 2018), доктору історичних наук (1993), професору (1996), члену-кореспонденту НАН України (2006) Любові Андріївні Дубровіній.

Любов Андріївна Дубровіна народилася 30 вересня 1950 р. в м. Шадринськ Курганської обл. (РФ). Закінчила з червоним дипломом історико-філологічний факультет Волгоградського державного педагогічного інституту (1972) і залишилася працювати в цьому ж закладі. Однак у 1973 р. через сімейні обставини вона переїздить у м. Йошкар-Ола і починає роботу в НДІ мови, літератури та історії при Раді Міністрів Марійської АРСР.

У 1974 р. Л.А. Дубровіна вступила до очної аспірантури московського Інституту історії СРСР АН СРСР, у сектор феодалізму. Керував ним тоді відомий спеціаліст у галузі середньовічної історії, академік АН СРСР Лев Володимирович Черепнін, завдяки якому великою мірою визначився подальший науковий шлях Любові Андріївни. Обираючи між темами Лівонської війни та історії стосунків Росії і народів Середнього Поволжя в XVI–XVII ст., вона зупиняється на другій з них, менш дослідженій в історіографії. Її науковим керівником призначили професора Сергія Михайловича Каштанова, відомого фахівця в галузі актового джерелознавства та дипломатики, автора серії ґрунтовних праць із середньовічної історії. Дисертацію на тему «Казанський літописець: історико-текстологічне дослідження» Л.А. Дубровіна успішно захистила в 1982 р.

Любов Андріївна Дубровіна

Період роботи Л.А. Дубровіної в Марійському НДІ мови, літератури та історії (1978–1981) пов'язаний з поглибленим вивченням історії Марійського краю та історії Першої селянської війни в ньому на початку XVIII ст. Там вона набувала першого науково-організаційного досвіду і як керівник сектору історії, і як відповідальний редактор збірника наукових праць МарНДІ.

У 1981 р. Любов Андріївна переїздить до Києва і починає працювати в Київському обласному державному архіві, де через пів року стає завідувачем відділу публікації, інформації та використання фондів. Однак любов до рукописної книги і давніх нарративних джерел у 1984 р. приводить її у відділ рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР – найбільшого українського бібліотечного сховища середньовічних рукописних книг та стародавніх документів, де вона почала займатися археографічним дослідженням української рукописної книги XVI–XVII ст.

Відтоді доля Л.А. Дубровіної вже нерозривно пов'язана з Національною бібліотекою України ім. В.І. Вернадського (НБУВ), де вона пройшла шлях від старшого наукового співробітника до генерального директора Бібліотеки.

У 1986 р. Любов Андріївна очолила відділ рукописів і на цій посаді доклала багато зусиль для формування потужного наукового колективу. У 80-х роках у відділі було накопичено великі масиви рукописних фондів, значні комплекси неописаних рукописних книг, історичних документів та особових архівних фондів, які надходили переважно в 20–30-х роках з націоналізованих установ, що збирали та зберігали історичні колекції документів, а також з архівів репресованих діячів науки та культури, монастирських зібрань, дореволюційних університетів тощо, але з ідеологічних причин діяли обмеження на опрацювання, доступ та використання цих архівів і колекцій. Рукописна спадщина у відділі була величезною, і невеликий колектив співробітників не мав змоги швидко її опрацювати.

У 1992 р. реорганізація Бібліотеки та надання їй статусу національної сприяли створен-

ню на базі відділу Інституту рукопису на чолі з Л.А. Дубровіною. Інститут поєднав досить складні функції науково-дослідного підрозділу та архівно-бібліотечної структури. Було виокремлено відділи кодикології та кодикографії; джерелознавства; рукописної спадщини; юдаїки. Окремо слід відзначити створення видавничої групи, яка забезпечувала високий рівень підготовлених у цей період численних наукових праць. Особливістю розробленої Л.А. Дубровіною концепції наукової діяльності Інституту рукопису стала ідея органічного поєднання науково-дослідної роботи в галузі історії рукописно-книжних та архівних джерел і всього циклу науково-практичної роботи з фондом та створення наукового підґрунтя для вивчення історико-культурної спадщини України, що сприяло в подальшому розробленню фундаментальних питань історії національного культурного надбання в джерелах.

У 2006 р. Л.А. Дубровіну було обрано членом-кореспондентом НАН України, а в 2018 р. вона стала генеральним директором Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

Кодикологічні, археографічні та текстологічні дослідження рукописної книги, публікація пам'яток. Можна сказати, що в період 1984–1992 рр. відбулося становлення Л.А. Дубровіної як українського книгознавця і кодиколога, хоча в цей час вона певною мірою ще віддає данину своєму попередньому доробку, логічно завершуючи дослідницький напрям, який сформував її як ученого. Тоді вона докладно вивчила списки Казанського літописця з фондів ЦНБ АН УРСР, опублікувала монографію, присвячену текстологічному та археографічному їх дослідженню. Через кілька років Л.А. Дубровіну запросили написати передмову до наступного перевидання Казанського літописця у складі 19-го тому «Полного собрания русских летописей». Останньою публікацією, присвяченою Казанському літописцю, стала стаття про новий список цієї пам'ятки XVIII ст., який було подаровано нею Інституту рукопису в 2012 р.

З 1985 р. Л.А. Дубровіна опрацьовує рукописну книгу XVI ст., розробляє археографічну

методику опису, виявляє та попередньо датує рукописні книги слов'янського походження, грецькі рукописи з фондів Бібліотеки.

У середині 80-х років почалися перші кроки з комп'ютеризації основних технологічних процесів у Бібліотеці. У складі колективу авторів Л.А. Дубровіна бере участь у визначенні стратегії розвитку установи, розробленні концепції електронного каталогу, пристосуванні археографічного опису для створення е-каталогу рукописних книг. Розвиток автоматизації зумовив необхідність уніфікації та формалізації питань кодикологічного опису рукописних книг як комплексних джерел, теоретико-методологічного опрацювання історії рукописно-книжної культури та її основних компонентів. Появу нової камеральної галузі вивчення рукописних книг — кодикографії Л.А. Дубровіна обґрунтувала як цілком закономірний етап подальшого розвитку і диференціації джерелознавчих дисциплін. Разом зі співробітниками вона створює кодикологічну модель структури формалізованого опису, яка лягла в основу розробленої Інститутом рукопису бази даних кириличної рукописної книги XII–XVII ст. «Кодекс».

Л.А. Дубровіна зробила внесок у розвиток історії рукописної книги як розділу книгознавства. Її основні положення з цієї проблематики викладено в монографії «Кодикологія та кодикографія української рукописної книги» (1992). Так викристалізувалася тема її докторської дисертації «Кодикологія та кодикографія як джерелознавчі дисципліни в дослідженнях історії української рукописної книги», успішно захищеної в Інституті історії України НАН України в 1993 р.

У подальшому Л.А. Дубровіна продовжує розробляти питання кодикології української книги, готує до друку (спільно з Л.П. Корній) публікацію музичних джерел «Болгарський наспів з рукописних нотолінійних Ірмолоїв України», де їй належить частина кодикологічного аналізу українських Ірмологіонів кінця XVI–XVIII ст., публікує низку статей з атрибуції окремих рукописних книг, розглядає питання комп'ютеризації та створення баз даних

рукописних книг. Під час роботи в Інституті рукопису дослідниця глибоко опрацьовує теоретичні і практичні питання взаємозв'язків кодикології з іншими дисциплінами, що мають своїм об'єктом рукописні, архівні та книжкові джерела.

Новий напрям дослідження рукописних книг, закладений працями Л.А. Дубровіної і пов'язаний з інформатизацією та створенням бази даних «Кодекс», надалі плідно розвивався у роботах співробітників відділу кодикології, зокрема О.А. Іванової, О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко, Т.А. Добрянської та ін., які сформувався як перспективні вчені-кодикологи. Рукописна книга як пам'ятка культури стала об'єктом розробок для включення в Державний реєстр національного культурного надбання України, створення методичних рекомендацій з опрацювання рукописних і книжкових пам'яток. Отже, як учений Л.А. Дубровіна виявляє багатогранні інтереси, поєднуючи в наукових дослідженнях ерудицію і проникливість та інтегруючи споріднені галузі історичного знання і спеціальні історичні дисципліни.

Цілком закономірно дослідниця звертається до опрацювання складних тем історії та теорії бібліотекознавства і книгознавства, визначаючи їх подальший розвиток. Одним з її безперечних здобутків кінця 80-х — початку 90-х років є заснування та розвиток нового для бібліотекознавства історичного фондознавства, спрямованого на наукове дослідження колекційних історико-культурних фондів бібліотек та архівів як джерел національної та світової пам'яті, що становлять культурну спадщину України XI–XX ст., а також пов'язані з науковою та культурною спадщиною інших народів. Окрему увагу вона приділяла дослідженню особистих колекцій та книжкових зібрань, що належали видатним українським діячам минулого, історичних бібліотек відомих осіб, освітніх установ та духовних організацій. Колекції, зібрання, історичні бібліотеки Л.А. Дубровіна розглядала як об'єкт міждисциплінарних досліджень, специфічний елемент історії книжкової культури, комплексне історичне джерело з історії науки, освіти та культури, яке потре-

бує системного аналізу впродовж усього існування в хронологічному аспекті і в тісному зв'язку з біографічними дослідженнями власників колекцій та їхніх спадкоємців, інших видатних особистостей, причетних до формування зібрань, аналізом видавництва та джерел комплектування тощо.

Відповідальність цієї роботи полягала в тому, що науковий опис та залучення цієї спадщини до наукового і культурного обігу потребували знання різних, зокрема й «забутих» мов, оволодіння спеціальними методами дослідження історичних джерел. Історичні студії щодо походження джерел, колекцій та меморіальних бібліотек доводилося здійснювати за практично повної відсутності відповідних документів. Так зародилася інноваційна методологія дослідження історії бібліотек, бібліотечних меморіальних колекцій та зібрань.

Цей напрям зараз продовжує розвиватися в НБУВ, допомагаючи заповнити лакуни національної та історичної пам'яті українського народу. Було налагоджено підготовку спеціалістів, захищено десятки дисертацій, що зумовило формування в Бібліотеці наукової школи за цією проблематикою.

Архівознавство та археографія. Одночасно Л.А. Дубровіна працює і у сферах архівознавстві та археографії, органічно поєднуючи їх тематику зі здобутками кодикології, кодикографії та книгознавства. На початку 90-х років вона бере участь в обговоренні питань архівної і рукописної україніки та розробленні всеукраїнської міжвідомчої Програми виявлення, обліку, опису архівних документів і рукописних книг та створення національного банку інформації з документальних джерел з історії України, а також у підготовці методичних документів.

Комплексні підходи до перспектив інтеграції архівознавства та книгознавства, низки спеціальних історичних дисциплін Л.А. Дубровіна почала опрацьовувати у першій половині 90-х років, коли вона була автором, керівником та виконавцем проектів у кількох державних програмах. Тоді й виникла ідея про формування електронної бібліотеки «Україніка» — зве-

деного бібліографічного електронного ресурсу всієї документальної спадщини України з організацією доступу до науково-довідкових, бібліографічних і текстових ресурсів, оригіналів документів у цифровому форматі. Принципово новим було впровадження єдиної системи організації знань на основі наукового довідково-пошукового апарату. Важливе значення мало також утвердження нових підходів до поняття української національної бібліографії та заснування в НБУВ бази даних україномовної книги, а згодом — баз даних національної бібліографії. На той час ці пріоритетні напрями відіграли визначну роль у створенні наукових засад національно-культурного відродження України у сфері документальної спадщини. Хоча з різних причин сподівання розробників програм архівної україніки, в тому числі Л.А. Дубровіної як ініціатора цих проектів, не були тоді реалізовані сповна, оскільки дещо випереджали час, їх вдалося втілити пізніше, з розвитком мережових інформаційних вебтехнологій. А тоді результати цих комплексних досліджень мали значний позитивний вплив на подальший розвиток архівної і бібліотечної справи, зумовивши колективне осмислення та сприйняття інтегрованих підходів до спільних питань джерельної бази української документальної архівної, рукописної та книжкової спадщини.

У науковому житті Л.А. Дубровіної це був період тісної співпраці з архівними, академічними та освітніми закладами. Любов Андріївна стала ініціатором і одним з авторів ідеї створення Національної архівної інформаційної системи (НАІС) та її теоретико-методологічного забезпечення, а також одним з розробників основних положень інформатизації архівної справи.

Оскільки за Законом України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» НБУВ визнавалася архівною установою, Л.А. Дубровіна зосереджує свою увагу на розкритті архівознавчих аспектів діяльності Інституту рукопису, а також розглядає питання спільного та відмінного у діяльності бібліотечних та архівних установ. Низка її праць 90-х

років розкриває взаємозв'язки архівознавства, археографії і кодикології. У цьому контексті вона запропонувала своє бачення предмета археографії як усього комплексу наукової та науково-інформаційної діяльності, пов'язаної з введенням історичних джерел до наукового обігу, уточнила методи камерально-археографічного аналізу і визначення чіткої межі між дуже близькими камеральними галузями археографії та кодикології.

Л.А. Дубровиній належить ідея створення «Рукописної україніки» як масиву українознавчих джерел та Національної інформаційної архівної системи. Вона розробила методичні засади підготовки *довідників нового покоління*, в яких принципи розкриття інформації про джерело спираються на науково обґрунтовану систему опису, яка розкриває різні складові життя та діяльності особи через її біографічні, творчі, офіційні та родинні джерела, листування, архівні джерела інших осіб та інституцій, фотодокументи, бібліографії тощо. За цією методикою було створено наукові путівники «Особові архівні фонди Інституту рукопису» (2002), «Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998)» (1998), «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (2015) та ін. Те саме можна сказати і про наукові каталоги рукописних книг, стародруків та рідкісних видань, газет, образотворчих та нотних джерел; архівні довідники, що розкривали зміст особових архівних фондів та архівних зібрань НАН України. Ці довідники видавалися вперше і були результатом копійної науково-археографічної роботи.

Історія бібліотечної справи та документознавства. У зв'язку з підготовкою до 80-річчя НАН України в 1998 р. під керівництвом О.С. Онищенко було започатковано фундаментальну розробку з історії НБУВ, яку за радянських часів практично не досліджували, із

залученням архівних джерел. За десять років у співавторстві з Л.А. Дубровіною було видано три томи «Історії Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» за періоди 1918–1941, 1941–1964, 1964–1991 рр. (Київ, 1998, 2003, 2008). Проведений копійний аналіз дав змогу відтворити об'єктивну історію НБУВ упродовж усього періоду її існування, зокрема такі етапи, як створення Національної бібліотеки України, формування перших її фондів, організація діяльності у передвоєнні та воєнні роки, під час нацистської окупації, в період повоєнної відбудови і подальшого розвитку установи.

Надалі співавтори підготували монографічне дослідження «Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті» (2009), де простежили основні тенденції розвитку бібліотек, брали участь у фундаментальному виданні «Історія української культури», в якому написали розділ про історію бібліотечної справи. У цих працях розглянуто питання правових засад, функцій, діяльності бібліотек різних типів і видів, розвитку бібліотечних технологій та науково-дослідної роботи в галузі бібліотекознавства, бібліографії, книгознавства в Україні, представлено пантеон видатних учених та діячів культури, які долучалися до створення та розвитку бібліотек, заповнено майже столітні лакуни у вивченні цього складного питання в контексті суспільно-політичного та культурного розвитку України. Останньою ґрунтовною працею цього циклу став огляд сучасної історії НБУВ — «Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського у перше десятиліття незалежності України (1991–2002)» (2019), де Л.А. Дубровіна є автором і керівником колективу.

Дослідження питань історії бібліотечної справи закономірно вивело Л.А. Дубровіну на історико-біографічні та біобібліографічні аспекти цієї галузі книгознавства. Вона написала біографічні статті, присвячені життю та діяльності багатьох відомих діячів архівної й бібліотечної справи.

Історія науки. Л.А. Дубровиній належить суттєвий внесок у дослідження *історії Національної академії наук України*, підготовку ба-

На міжнародній науковій конференції, присвяченій 100-річчю від часу заснування Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (зліва направо): почесний генеральний директор НБУВ академік НАН України О.С. Онищенко, генеральний директор НБУВ член-кореспондент НАН України Л.А. Дубровіна, віцепрезидент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академік НАН України С.І. Пирожков

гатотомної історії НАН України в документах і матеріалах, починаючи із заснування УАН (1918) і до сьогодні. Вона стала одним з авторів ювілейних праць, присвячених 100-річчю Академії: «Національна академія наук України (1918–2018). До 100-річчя від дня заснування» (2018), «Керманіч української науки. Життєвий і творчий шлях Б.Є. Патона: до сторіччя від дня народження» (2018). Важливим сегментом її наукового доробку була участь у підготовці фундаментальної багатотомної серії «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського».

Досвід роботи Л.А. Дубровіної в історії науки та біографістиці дозволив опублікувати низку ґрунтовних праць, що висвітлюють діяльність та основні здобутки президентів НАН України: В.І. Вернадського, М.П. Василенка, О.І. Левицького, В.І. Липського, Д.К. Заболотного, О.О. Богомольця, О.В. Палладіна. Особливу увагу було приділено Б.Є. Патону як великому будівничому української науки. Вона

також брала участь у підготовці ювілейних видань, присвячених академікам М.М. Боголюбову і С.П. Тимошенку.

Останнім часом учена публікує праці, де осмислюються сучасні проблеми академічної науки та її інтеграції у світову, розвиток мережевої науки та наукометричних систем, питання атестації наукових установ та оцінювання публікаційної активності, роль НБУВ як інтегратора загальноукраїнських ресурсів наукової періодики та створення академічного репозитарію наукових текстів тощо.

Ресурси національної документальної пам'яті. Характерною особливістю наукової діяльності Л.А. Дубровіної є використання власного практичного досвіду роботи з історико-культурними джерелами різного походження, а також умілий синтез наукових ідей та науково-практичного доробку у визначенні, збереженні, науковому дослідженні та залученні до культурного і наукового обігу національної інтегрованої книжкової та доку-

ментальної спадщини *архівів, бібліотек, музеїв*. Вона обґрунтувала низку принципових положень щодо спільного та відмінного у діяльності архівів, бібліотек, музеїв як ресурсів документальної пам'яті, розглянула їх спільний інформаційний контент як складову історико-культурної спадщини та джерельну основу національної пам'яті, сформулювала завдання створення та вивчення на єдиних засадах інтегрованого архівного, бібліотечного та музейного документального ресурсу як цілісного джерела історичної пам'яті, що є національним ідентифікатором розвитку України.

Л.А. Дубровіна брала участь у розробленні нової концепції науково-інформаційної діяльності НБУВ як головного інформаційного центру країни, який почав розвиватися у попередні роки під керівництвом академіка О.С. Онищенка. В основі цієї концепції лежить ресурсоцентрична ідея, що визначає діяльність на основі накопичення в наукових бібліотеках НАН України всієї сукупності інформаційних джерел як меморіального та історико-культурного значення, так і бібліотечно-інформаційних ресурсів української та світової науки, інформаційно-аналітичних матеріалів, бібліографічних, аналітичних, прогностичних, фактографічних баз даних, створення конкурентоспроможних національних інформаційних ресурсів. Значне місце в ній посідають електронні ресурси документальної книжкової та архівної спадщини як історико-культурного надбання України в період розвитку цифрового суспільства, що йде в унісон з масштабними розробками ЄС під загальною назвою «Душа Європи» та пошуками європейської культурної ідентичності, яка розвивається з початку створення ЄС і сьогодні втілилася в цифрових бібліотеках «Європеана», «Манускрипторіум», «Світова бібліотека». Ці ідеї узагальнено в окремих розділах колективних монографій, опублікованих НБУВ, зокрема «Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства» (2011), «Національний інформаційний комплекс і його роль у глобальному інформаційному просторі» (2014),

«Технології розвитку і захисту національного інформаційного простору» (2015), «Інформаційно-культурне забезпечення інтеграції регіонів України» (2018).

Л.А. Дубровіна доводить, що в незалежній Україні звернення до джерел пам'яті хоча й не єдина, але необхідна умова формування національної ідеї сучасної України, захисту базових культурних цінностей, що стабілізує українське суспільство, об'єднує та підтримує духовні сили народу. Це особливо важливо в контексті інститутів національної пам'яті як установ збереження, організації та використання джерел національної пам'яті, що є органічною частиною не лише матеріальної, а й духовної сфери суспільства. Вони відіграють важливу соціокомунікаційну роль у її всебічному розвитку, формуванні ціннісно-нормативної системи суспільства, забезпеченні його стабільного емоційно-психологічного стану, морального та інтелектуального потенціалу.

Останнім часом за ініціативою Л.А. Дубровіної узагальнюється доробок НБУВ щодо методологічних засад і практичного досвіду розвитку цифрової гуманітаристики на базі інформаційно-гуманітарного ресурсу НБУВ, формування національного цифрового ресурсу «Україніка», який уже користується значним попитом у читачів і знайшов підтримку світових цифрових бібліотек культурної спадщини.

На сьогодні науковий доробок Л.А. Дубровіної становить понад 300 наукових праць, присвячених актуальним питанням розвитку спеціальних галузей історичної науки, історії НАН України та НБУВ. Під її керівництвом або за участю та консультуванням підготовлено понад 30 кандидатів і 6 докторів наук.

Завершуючи огляд ґрунтовної наукової, науково-організаційної та науково-педагогічної діяльності Л.А. Дубровіної, слід зазначити, що історичні обставини сьогодення об'єктивно зумовлюють появу людей, які чутливо сприймають нові потреби суспільного та наукового прогресу в своїй професійній сфері, самовіддано працюють у ній і тим сприяють подальшому розвитку науки світового рівня та розбу-

дові держави. Присутність Л.А. Дубровіної як вченого та організатора наукових досліджень відчувається в усіх напрямках діяльності впродовж її 35-річного служіння Бібліотеці. І сьогодні вона разом з колективом учених НБУВ працює над реалізацією нової науково-дослідної стратегії НБУВ, спрямованої на розвиток міждисциплінарних досліджень з теоретичних, методичних та інформаційно-технологічних проблем управління знаннями в бібліотеках і формування фондів та наукових баз знань, інтеграцію та використання наукових, соціокультурних та інформаційних ресурсів; розвиток національного науково-інформаційного простору; вивчення, збереження і видання рукописної, книжкової та документальної спадщини як національного надбання України; створення національної бібліографії та біобібліографії, розвиток української біографістики; розвиток інформаційного суспільства, глобальної інформатизації та соціальних комунікацій, посилення інформаційної безпеки України.

Як історик і культуролог Л.А. Дубровіна сформувалася на полі дослідження рукописів і стародруків. Це духовні перлини – першосвідчення величчя писемного слова, коштовні складники історичної пам'яті. Їх цінність немеркнуча. Внесок Любові Андріївни у вивчення цих вікопомних здобутків цивілізації завжди буде високо цінуватися. Завдяки розробленій нею методології їх дослідження вони постали в науці і культурі у своїй багатоплановій першорядній ролі носіїв знання, духовності, інформації. Чимала заслуга Л.А. Дубровіної і в тому, що кодикологія піднялася у своєму статусі від однієї з багатьох допоміжних історичних дисциплін до самостійної спеціальної дисципліни з широкими історико-культурними пізнавальними можливостями.

Особливістю творчого методу Л.А. Дубровіної є те, що вона не замикається на пізнанні культурних явищ минулого, а використовує досвід цього пізнання для осмислення фунда-

ментальних культурологічних проблем сьогодення і підготовки відповідей на нові виклики, що постають перед творцями, носіями, споживачами інформації. Невпинний розвиток цифровізації змінює інформаційну сферу подібно до виникнення письма та друкування і навіть більше. Слово стає електронним і миттєво поширюється планетою, а накопичення і використання інформаційних ресурсів практично не мають меж. Якісно змінюються також способи виробництва і освоєння інформації.

Усе це потребує принципової перебудови діяльності традиційних центрів інформації – бібліотек, архівів, музеїв. Більшу частину свого наукового шляху Любов Андріївна пройшла в бібліотеках і архівах, а тому вважає особистим моральним і професійним обов'язком пошук нових способів і методів збереження й підвищення їх соціокультурної ролі в цифрову епоху. Зокрема, вона прихильник ідеї перетворення бібліотек на центри збирання, синтезу і передачі інтегрованого інформаційного ресурсу та інтегровані інформаційні сервіси. Вона ретельно вивчає особливості сучасного виробництва і циркулювання потоків інформації, шукає найбільш значуще місце бібліотек у цих процесах. Бібліотека майбутнього логічно бачиться їй у вигляді концентратора всіх видів інформації на будь-яких її носіях і центру комплексного стаціонарного та дистанційного обслуговування у всіх можливих його формах. На це вона орієнтує розвиток теорії і практики бібліотекознавства. Під її керівництвом у НБУВ формується поряд з кодикологічною науковою школою також і потужна школа цифрового інформацієзнавства.

Відзначаючи свій ювілей, Любов Андріївна Дубровіна відкриває нові перспективи своєї науково-дослідної, науково-педагогічної та науково-організаційної діяльності на чолі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Побажаємо їй успіхів у подальшому розвитку української та світової науки і культури.

Oleksiy S. Onyshchenko

Vernadskyi National Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

RESEARCHER OF MANUSCRIPT AND BOOK HERITAGE
AND ORGANIZER OF SCIENCE

To the 70th anniversary of the Corresponding Member of the NAS of Ukraine L.A. Dubrovina

September 30, 2020 marks the 70th anniversary of the famous Ukrainian scientist in the field of source studies, bibliography, document science, archival science, library historian, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine (2004), winner of the M.I. Kostomarov Prize of the NAS of Ukraine (1997), Director General of the V.I. Vernadsky National Library of Ukraine (since 2018), Doctor of Historical Sciences (1993), Professor (1996), Corresponding Member of the NAS of Ukraine (2006) L.A. Dubrovina.